

ANDRESPRÅKSPERSPEKTIV I ET FLERSPRÅKLIG KLASSEROM

Av Marit Aasen

Noen trekk ser ut til å være felles for skoler som greier å ta vare på flerspråklighet som en ressurs, og systematisk redusere prestasjonsforskjeller mellom minoritets elever og majoritets elever (Bakken, 2010; August & Hakuta, 1997.) Noen forhold som trekkes fram som viktige er:

1. LÆRINGSFELLESSKAP MED TAKHØYDE

Flerspråklige elever med begrensede norskerferdigheter profiterer på i størst mulig grad å delta i samvær med norskspråklige elever. Da vil de får mulighet til å gjøre språklige og sosiale erfaringer som er nødvendig for å utvikle seg og å mestre skolehverdagen. For å bli en trygg og aktiv deltaker i klassens læringsfellesskap trenger mange flerspråklige elever å kjenne at det finnes rom for prøving og feiling.

Læreren kan bidra til å bygge en slik trygghet ved å vise at læringsarbeid er en prosess der det å misforstå, gjøre feil, stoppe opp og undersøke noe nærmere, er både interessant og nødvendig. Læreren kan verdsette feilslutninger og misforståelser ved å vise at det kan føre til flere perspektiv, noe som gir dypere og mer nyansert forståelse. I et læringsfellesskap med rom for ulike perspektiv, prøving og feiling vil de som har en annen språklig og kulturell bakgrunn enn majoriteten bedre kunne forstå at de har noe å bidra med.

2. HØYE FORVENTNINGER OG RELAISTISKE KRAV

Når man skal tilpasse undervisning til flerspråklige elever gjøres det ikke ved å minke kravene, men ved å øke støtten. Å bli tatt på alvor som deltaker i klassens læringsfellesskap innebærer å få samme forventninger og krav til innsats, som de andre. Kravene må dog være innen rekkevidde. Det kan bety at de flerspråklige elevene får de samme oppgavene og de samme tekstene som de andre elevene, men at læreren er bevisst på å tilrettelegge ulike former for støtte (Palm, 2017).

3. ULIKE FORMER FOR STØTTE

Å øke støtten kan være å snakke litt seinere og tydeligere enn det som føles naturlig. Det kan være å ofte stoppe opp for å oppklare mulige misforståelse og for å forklare ord. Å gi økt grad av støtte kan også bety å gi elevene mer tid, flere repetisjoner og tilby ulike hjelpemidler. Det kan være ordbøker, digitale oversettelsesprogrammer og å finne frem til ulike flerspråklige nettbaserte ressurser. Selvfølgelig vil også et godt samarbeid med morsmåls lærere kunne gi flerspråklige elever god støtte til å mestre de samme kravene som resten av klassen. Det å oppleve at læreren har høye forventninger til en, og å innfri disse forventningene, gir selvtillit, mestringstro og motivasjon til å videre innsats.

4. UTNYTT ELEVENES SPRÅKLIGE REPERTOAR

I stedet for å se på elevenes manglende norskkunnskaper som en hindring for læring, kan vi se på hvilke muligheter eleven har til å ta i bruk hele sitt språklige repertoar. Men hvordan kan elevene få utbytte av sine språkkunnskaper, enten det dreier seg om arabisk, dari, spansk eller pashto, når læreren ikke behersker disse språkene? Læreren kan likevel hjelpe elevene til å utvikle læringsstrategier for å ta i bruk sitt språklige repertoar. Det kan være å oppsøke og ta i bruk flerspråklige ressurser som finnes (Se bla. NAFO sine nettsider), eller strategier for å sammenligne

språk. Å få mulighet til, og veiledning i å bruke sin flerspråklige kompetanse til å tenke og resonnerer i fagene, kan føre til økt språklig bevissthet, og til økt ansvar for egen læring og språkutvikling.

5. SPRÅFOKUS I ALLE FAG

Det kan nok oppleves krevende for læreren å skulle tenke på flerspråklige elevers språklæring, samtidig som det skal undervises i ulike faglige emner. Men å rette eksplisitt oppmerksomheten mot språket når en skal undervise i fagene er i tråd med forskning om hvordan vi alle lærer et fag. «Alle fag har sin måte å uttrykke seg på og sin måte å bruke språket på. Dette gjelder ikke bare ordforråd, men også måter å konstruere sammensetninger av ord på, måter å bygge opp setninger på og måter å skape større tekster på» (Maagerø 2005, s. 36). Derfor er et bevisst språkfokus i fagene viktig og berikende for alle elever.

Kilder:

August, D. & K. Hakuta (red.) (1997). Improving schooling for language-minority children. A research agenda. Washington, D.C.: National Academy Press.

Bakken, A. (2010). Prestasjonsforskjeller i Kunnskapsløftets første år - kjønn, minoritetsstatus og foreldres utdanning. NOVA rapport 9/2010. Oslo: NOVA.

Maagerø, E. (2005). Språket som mening: Innføring i funksjonell lingvistikk for studenter og lærere. Universitetsforlaget.

Palm, K. (2017). Minoritetsspråklige elever i det ordinære klasserommet i grunnskolen – tilrettelegging eller usynliggjøring? I M. Lunde og S. Aamodt (red.), Inkluderende og flerspråklig opplæring. Fagbokforlaget.

Utdanningsdirektoratet (2016). Hva kjennetegner gode skoler for minoritetsspråklige elever? URL, 15.09.2020 <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/Hva-kjennetegner-gode-skoler-for-min-elever/>